

תוכן העניינים

עזה כעבור שנתיים: הפגיעה הפסיכוסוציאלית בילדים.....2

ירידה במספר הפלסטינים היוצאים את עזה, לרבות אנשי סגל הומניטרי ומטופלים.....5

עלייה במספר ההריסות בגדה המערבית בחודשים יולי-אוגוסט.....9

תוכנית המענה ההומניטרי לשנה זו סובלת מתמיכה מימון חמור, הפוגע בהתערבויות חיוניות.....12



צילום: משרד האו"ם לתענוגות ילדים

דגשים מרכזיים

- שנתיים מאז מעשי האיבה האחרונים, אחד מכל ארבעה ילדים בעזה זקוק לתמיכה פסיכוסוציאלית.
- ירידה במספר אנשי העסקים, המטופלים הרפואיים והעובדים ההומניטריים המורשים לצאת את עזה.
- עלייה חדה במספר ההריסות של מבנים פלסטיניים בגדה המערבית, במיוחד בירושלים המזרחית.
- מומן רק שליש מתוכנית המענה ההומניטרי לשנה הנוכחית.

סקירה כללית

בתדרוך החודשי שלו למועצת הביטחון, ב־29 באוגוסט, ציין המתאם המיוחד מטעם האו"ם, לרגל יום השנה השני להפסקת האש בעזה, כי "חרף ההתקדמות שנעשתה בשיקום הנזק הפיסי, למרבה הצער אנו עדיין רחוקים מרחק רב מתיקון הנזק הפסיכוסוציאלית שהותיר הסכסוך". החודש מדגיש גיליון המעקב ההומניטרי את הפגיעה הפסיכוסוציאלית בילדים בעזה, שאחד מכל ארבעה ילדים בה (225 אלף) עדיין זקוק לתמיכה פסיכוסוציאלית ו־33 אלף זקוקים לניהול מקרה ספציפי. עד לסוף יוני קיבלו יותר מ־63,008 ילדים שירותי תמיכה וייעוץ פסיכוסוציאליים, ו־1,542 ילדים קיבלו שירותי ניהול מקרה.

כחלק מ"מדיניות הבידול" המיועדת להפריד בין פלסטינים תושבי הגדה המערבית לפלסטינים תושבי עזה, אוסרות הרשויות הישראליות על מעבר של פלסטינים אל עזה ומתוכה, ומאשרות באופן חריג רק מעבר של אנשי עסקים וסוחרים, מטופלים רפואיים ומלוויהם, ועובדי ארגונים בינלאומיים. ביולי נרשמה ירידה של 15% במספר היוצאים מעזה לעומת הממוצע החודשי במחצית הראשונה של 2016, ובכללה ירידה של 27% במספר של אנשי העסקים והסוחרים היוצאים. השנה ניכרה ירידה גם בשיעור האישורים של בקשות להיתרים עבור מטופלים רפואיים ומלוויהם, המבקשים לעבור במעבר ארז בדרכם למתקני בריאות מתקדמים יותר בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, ובישראל.

כן חלה ירידה בשיעור האישורים של היתרים עבור עובדים מקומיים של ארגונים בינלאומיים בעזה - שיעור הסיכונים עלה מ־3% בינואר ל־21% ביוני, ויותר ממאה בקשות נענו בסירוב. יש חשש שכתבי האישום שהגישה ישראל לאחרונה נגד שני עובדים מקומיים שהועסקו בעזה על ידי תוכנית הפיתוח של האו"ם וארגון World Vision International, ואשר הואשמו בהטיית כסף וחומרים לחמאס, עלולה להוביל להטלת הגבלות נוספות על המרחב ההומניטרי בעזה ולפגוע ביכולתם של ארגוני סיוע לתת מענה לצרכים קריטיים, במיוחד באמצעות עובדיהם המקומיים.

בגדה המערבית, לאחר ירידה משמעותית בהיקף ההריסות בחודש יוני, ניכרה ביולי ואוגוסט עלייה משמעותית במספרן. 94 מבין המבנים שנבחרו להריסה

נתונים לחודש אוגוסט 2016

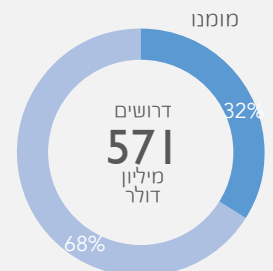
| | |
|-----|---|
| 1 | אזרחים פלסטינים שנהרגו (כתוצאה ישירה של הסכסוך) |
| 261 | אזרחים פלסטינים שנפצעו (כתוצאה ישירה של הסכסוך) |
| 0 | ישראלים שנהרגו (כתוצאה ישירה של הסכסוך) |
| 2 | ישראלים שנפצעו (כתוצאה ישירה של הסכסוך) |
| 120 | מבנים שנהרסו בגדה המערבית |
| 187 | בני אדם שנעקרו בגדה המערבית |

תוכנית המענה ההומניטרית

2016

571 מיליון דרושים (דולר ארה"ב)

32% מומנו



דרישות שלא נענו



היו ממוקמים בקהילות פגיעות של בדואים ורועים בשטח C, ונהרסו או הוחרמו בנימוק של היעדר היתרים, אף שכמעט כלתי אפשרי להשיגם. כ־30 אלף פלסטינים גרים בקהילות כאלה ורובם חיים בצל סכנה של העברה בכפייה, בשל הסביבה הכופה שיוצרת המדיניות הישראלית. כמו כן ניצור מחדש החשש לקהילת סוסיא שבדרום הגדה המערבית, שיותר מ־170 מבנים בה מצויים בסכנת הריסה, לאחר שבחודש שעבר קטעו הרשויות הישראליות בפתאומיות את המשא ומתן עם נציגי הקהילה. בתדרוך החודשי שלו הזהיר המתאם המיוחד מטעם האו"ם כי "הריסת קהילה זו תציב תקדים מסוכן לעקירה ותחזק את התפישה שעל פיה ישראל שואפת לסיפוח בפועל של שטח C".

לדברי המתאם המיוחד מטעם האו"ם, "מימון בינלאומי וסיוע הזורם בלא הפרעות הם עורק חיים ליותר ממיליון פלסטינים ברצועה, הנאבקים לשרוד במצב הומניטרי קשה מנשוא". בקהיר, באוקטובר 2014, התחייבו מדינות תורמות לתרום לעזה 3.5 מיליארד דולר: לדברי הבנק העולמי, עד לסוף אוגוסט שולמו על פי הערכות רק 46% מסכום זה. תוכנית המענה ההומניטרי לשטח הפלסטיני הכבוש לשנת 2016, המתכננת להעניק לאחד מכל שלושה פלסטינים תמיכה בצורה כלשהי של סיוע הומניטרי, סובלת גם היא מתת־מימון חמור; נכון לאמצע אוגוסט נתרמו רק 32% מעלות הסיוע המתוכנן. הירידה במימון לתוכנית המענה האסטרטגי לשטח הפלסטיני הכבוש פגעה ביכולת הקהילה ההומניטרית ליישם מספר התערבויות חיוניות ולתת מענה לצרכים הומניטריים, שחשיבותם הקריטית נותרת בעינה לאור הכיבוש המתמשך והקיפאון המדיני. בהיעדר התחייבויות לתרומות נוספות יאלצו ארגונים לצמצם את פעילויותיהם במחצית השנייה של 2016, צעד שפגיעתו תורגש בכל המגזרים ההומניטריים ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש, אבל בעזה באופן מיוחד.

עזה כעבור שנתיים: הפגיעה הפסיכו־חברתית בילדים

לסכסוך בן 51 הימים ברצועת עזה ובישראל בקיץ של 2014 נודעה השפעה הרסנית על ילדים. לכחות 551 ילדים פלסטינים וארבעה ילדים ישראלים נהרגו; ועל פי דיווחים, 2,956 ילדים פלסטינים ו־22 ילדים ישראלים נפצעו.

אחרי העימות ב־2014 ערכה קבוצת העבודה לנושא הגנה על ילדים, בהנהגת יוניצף, אומדן מהיר ברצועת עזה, ובמהלכו אישרו 100% מהמשיבים כי בהתנהגותם של ילדים חלו שינויים כתוצאה מהמצוקה הפסיכו־חברתית שלה גרם הסכסוך. השינויים הנפוצים ביותר כללו הרטבת לילה, בכי/צרחות חריגים ומפגני התנהגות אלימה, במיוחד בקרב בנים. כיום, כעבור שנתיים, תוצאות הסכסוך עדיין מורגשות וממשיכות לגבות מחיר כבד מילדים ולפגוע ברווחתם, לרבות בריאותם הנפשית.

84% מהמשיבים ציינו כי ילדים השתתפו במעשים אלימים, לרבות בריונות, אלימות כלפי אחים ואחיות והשחתת תשתיות. דומה כי גם בגישות המטפלים חל שינוי מאז העימות, ו־54% מהמשיבים דיווחו על רמות תוקפנות מוגברות (לרבות התעללות גופנית ומילולית) כלפי ילדים.

בספטמבר 2014 העריך יוניצף כי הסכסוך הותיר בעקבותיו 373 אלף ילדים פלסטינים

בספטמבר 2014 העריך יוניצף כי הסכסוך הותיר בעקבותיו 373 אלף ילדים פלסטינים הזקוקים לתמיכה פסיכו־חברתית ישירה.

unicef 

מאמר זה נמסר על ידי יוניצף

בעיר עזה סבלה אימאן² בת השמונה מתסמינים הקשורים למצוקה, לרבות פחד מרעשים רמים ופתאומיים וממטוסים, סיטי לילה תכופים על מאורעות הקשורים לסכסוך, והרטבת לילה. היא הופנתה למטפלת מטעם המרכז הפלסטיני לדמוקרטיה וזכויות האדם, והיא פיתחה עבודה תוכנית התערבות מקיפה שתעניק לה את התמיכה הפסיכולוגית המתאימה באמצעות אמנויות, טכניקות התרגעות, גירוי חיובי, פגישות ייעוץ משפחתיות וייעוץ פרטני. כתוצאה מכך הצליחה אימאן להתגבר על הזיכרונות והמצוקה שיצר הסכסוך. הישגיה בלימודים השתפרו, היא נעשתה חברותית יותר והיא מסוגלת לבטא את רגשותיה באופן חופשי בחברת בני משפחתה וילדים בני גילה.

הזקוקים לתמיכה פסיכוכברתית ישירה, זאת על סמך מספר הילדים שנכגעו מהפרות חמורות כדוגמת פגיעה, הרג או פגיעה של קרוב משפחה או בני אדם אחרים, תקיפות אוויריות והפגזות ועקירה.

עד לסוף 2015 הגיעו קבוצת העבודה לנושא הגנה על ילדים וקבוצת העבודה לנושא בריאות הנפש ועניינים פסיכוכברתיים ל-147,908 ילדים - 40% מכל הילדים שזוהו במקור כזקוקים לתמיכה. חלק מהילדים קיבלו תמיכה באמצעות מרכזים המספקים למשפחות שירותי הגנה הוליסטיים, שבהם מארגנים מטפלים פגישות כישורי חיים ומנהלי מקרים יכולים לטפל בצרכים הספציפיים של ילדים.

על פי הערכות, נכון להיום אחד מכל ארבעה ילדים בעזה עדיין זקוק לתמיכה פסיכוכברתית (225 אלף ילדים) ו-33 אלף זקוקים לניהול מקרה ספציפי.³ בששת החודשים הראשונים של 2016 הגישו אנשי קבוצת העבודה לנושא בריאות הנפש ועניינים פסיכוכברתיים בעזה תמיכה פסיכוכברתית ושירותי ייעוץ ל-63,008 ילדים, ואילו אנשי קבוצת העבודה לנושא הגנה על ילדים, בהנהגת יוניצף, הצליחו להגיע, באמצעות ניהול מקרה, ל-1,542 ילדים (44% מהם בנות).



כחלק מההכנה לקראת הסלמה חדשה באלימות, ועל יסוד הלקחים שהופקו מ-2015, עבדו אנשי קבוצת העבודה לנושא הגנה על ילדים בצמוד עם כוח המשימה לענייני הגנה, קבוצת העבודה לאלימות מבוססת-מגדר וגורמים אחרים, בכדי לפתח נוהלי ביצוע תקינים ולבחון תוכניות מגירה לשעת חירום. אלה ישמשו למטרות בניית יכולות, וכהנחיות לעבודתם של צוותי הגנה שיפעלו במקלטי חירום ייעודיים בניהול ממשלתי.

בה בעת, כחלק מאסטרטגיה משותפת ליצירת זיקה בין תוכניות הומניטריות לתוכניות פיתוח, נעשים מאמצים משמעותיים לחזק מערכות להגנה על ילדים, לטובת הילדים והמשפחות הפגיעים והחלשים ביותר בעזה.

מיזם פסיכו-חברתי של ימק"א מתמקד בילדים הפגיעים ביותר באזור H2

מאז 1997 שולטת ישראל שליטה מלאה ביותר מ-20% מהעיר חברון, אזור המכונה H2. אוכלוסיית H2 כוללת כ-40 אלף פלסטינים, החיים לצד כמה מאות מתנחלים הגרים בארבע התנחלויות נפרדות. הגבלות הגישה שאוכפות הרשויות הישראליות ב-H2, יחד עם הטרדה שיטתית בידי מתנחלים ומעת לעת גם בידי כוחות ישראליים, גרמו לעקירתם של אלפי פלסטינים ולירידה בתנאי החיים של מי שנשארו באזור.

חברון הייתה אחד השטחים שנפגעו קשה ביותר מההסלמה באלימות מאוקטובר 2015 ואילך. ר"א הוא ילד בן 12 החי באזור H2 של העיר חברון, קרוב מאוד למחסום 160. הילד הוא הגדול מבין שישה אחים ואחיות, שכולם היו עדי ראייה לתקריות אלימות.

ר"א לומד בבית הספר לבנים של סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם (אונר"א) ב-H2, ונאלץ לעבור במחסום פעמיים ביום. בגל האלימות האחרון נחשפה המשפחה לגז מדמיע שנורה על ילדים שיידו אבנים על המחסום הסמוך.

ההגבלות המתמשכות על גישה ותנועה ב-H2 פגעו במשפחה ויצרו אווירה של חרדה ופחד. אמו של ר"א חוששת לשלוח את ילדיה לבית הספר, ובהזדמנויות רבות השאירה אותם בבית. הישגים הלימודיים של ר"א ואחיו הצעיר, בן השמונה, הידרדרו משמעותית בשל חיסורים מתמשכים מהלימודים, חוסר ריכוז ועקה (סטרס).

ימק"א מנהל בחברון מיזם שמטרתו מתן תמיכה פסיכו-חברתית מהירה לילדים ומבוגרים נפגעי סכסוך. במסגרת הפעילויות שמארגן המיזם למען ילדים שחוו את הטרואמה הקשה ביותר, נבחר גם ר"א להשתתף. לאחר שהיועץ בבית ספרו המליץ עליו, השתתף ר"א באופן קבוע בפגישות תשאול. אמו של ר"א אמרה שחל שיפור ברור בכיטונו העצמי והוא נעשה פחות אלים. "כני מפתיע אותי בגישה שלו להתמודדות עם עקה. כעת, כשהוא רואה שאני כועסת, הוא זה שמרגיע אותי."

ר"א רכש חברים חדשים ולמד פעילויות ומשחקים חדשים, שאותם הוא חולק עם אחיו ואחיותיו בבית. הוא מחכה בהתרגשות לחזרה לבית הספר והבטיח לאביו שהשנה יהיו הציונים שלו טובים יותר. לדבריו, "עכשיו אני יודע מתי לשחק ומתי ללמוד. כשאגדל אני רוצה להיות אדריכל; אני רוצה לבנות בתים למשפחות."

חברון הייתה אחד השטחים שנפגעו קשה ביותר מההסלמה באלימות מאוקטובר 2015 ואילך.



חדרך הראשית לחלק העיר חברון שבפלסטין (H2), ינואר 2016

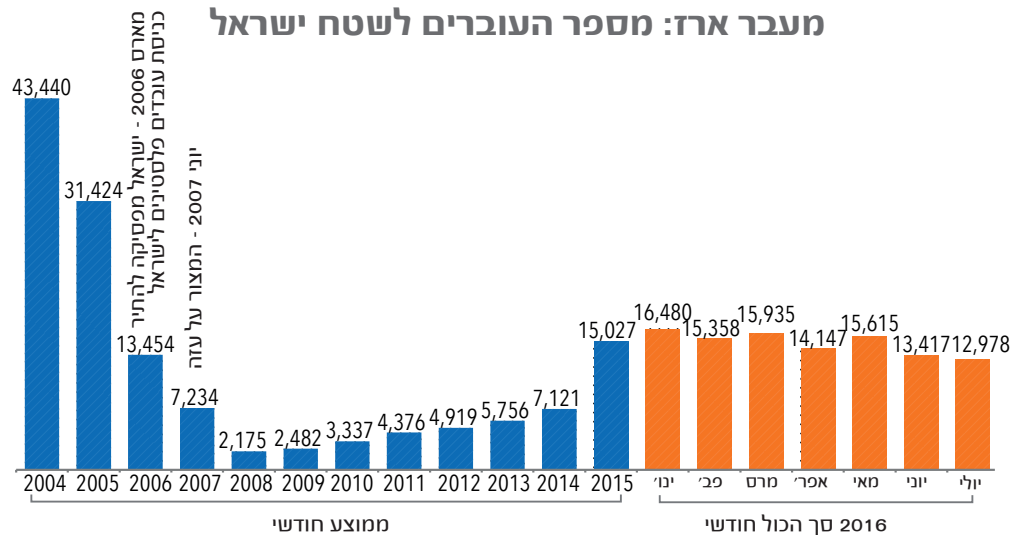
ירידה במספר הפלסטינים היוצאים את עזה, לרבות אנשי סגל הומניטרי ומטופלים

הוגברו ההגבלות על יבוא מסחרי עבור חברות

כחלק מ"מדיניות הבידולי" שנועדה להפריד בין פלסטינים תושבי הגדה המערבית לפלסטינים תושבי רצועת עזה, אוסרות הרשויות הישראליות על מעבר של פלסטינים אל עזה וממנה. הן מאשרות באופן חריג מעבר של מי שנכללים בקטגוריות מסוימות, בעיקר אנשי עסקים וסוחרים, מטופלים רפואיים ומלוויהם ועובדי ארגונים בינלאומיים שקיבלו היתרים ישראלים. במסגרת ההקלות בהגבלות הגישה, בעקבות מעשי האיבה ב־2014, בשנת 2015 היה מספר הפלסטינים בקטגוריות החריגות שהורשו לעבור במעבר ארז כפול ויותר לעומת מספרם בשנה הקודמת. ואף על פי כן, המספרים נותרים נמוכים משמעותית ממספר היוצאים בתחילת האינתיפאדה השנייה בשנת 2000, כשמידי יום עברו במעבר ארז כ־26 אלף פלסטינים, למגוון מטרות רחב יותר. ב־2016 מראים הנתונים לחודש יולי ירידה של 15% במספר היוצאים מעזה לעומת הממוצע החודשי למחצית הראשונה של השנה, כאשר במספר אנשי העסקים והסוחרים היוצאים את עזה ניכרה ירידה של 4.27%.

ביולי חלה ירידה של 15% במספר היוצאים מעזה, לעומת הממוצע החודשי למחצית הראשונה של השנה.

מעבר ארז: מספר העוברים לשטח ישראל



הירידה במספרים באה בעקבות מדיניות חדשה שהוחלה ביוני 2016, המגבילה בעיקרה את תושבי עזה לארבעה היתרים בשנה, שתוקף כל אחד מהם לחודש, כשמייעוט מקרב התושבים זכאי להגיש בקשה להיתר שתוקפו שלושה חודשים; זאת בניגוד לנוהג הקודם, של מספר בלתי מוגבל של בקשות להיתרים שתוקפם עד שלושה חודשים. בנוסף על כך, מאז מארס 2016 בוטלו או לא חודשו 1,545 מתוך 3,200 עד 3,500 (על פי הערכות) היתרים של אנשי עסקים.⁵ כן ניכרה ירידה בקטגוריית אנשי עסקים בכירים המחזיקים היתרי BMC, המאפשרים גישה קלה יותר לעומת היתרים רגילים. בתחילת 2015 הוגדלה המכסה להיתרים מסוג זה מ־250 ל־450, כחלק מההקלות שלאחר 2014, אבל מאז מארס 2016 בוטלו כ־150 היתרי BMC.⁶ צעד זה הוביל ב־16 ביולי להפגנה של אנשי עסקים בעברו הפלסטיני של מעבר ארז. בנוסף על כך, מספר החברות היכולות לקבל הרשאה לייבא סחורות לעזה, שעל פי הערכות הוא יותר מ־5,000, צומצם בכמותיים.⁷

בנוסף, אנשי עסקים, מטופלים רפואיים וסטודנטים בעלי היתרים מאושרים מתמודדים עם חקירות מוגברות, עיכוב ובמקרים מסוימים מעצר בידי רשויות ביטחון ישראליות במעבר ארז.

ירידה במספר המטופלים ומלוויהם היוצאים את עזה

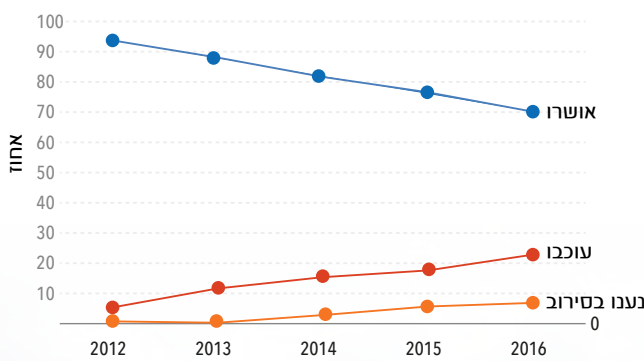
כתוצאה מהפיצול במערכת הבריאות בעזה, לעתים תכופות מפנה משרד הבריאות מטופלים הזקוקים לרפואת מומחים למתקני רפואה מתקדמים יותר בגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, ובישראל. אף שמאז 2012 גדל המספר המוחלט של אישורים, שיעור האישור של בקשות מטופלים להיתרי נסיעה דרך מעבר ארז ירד באופן עקבי, ומטופלים במספר גדל והולך התמודדו עם מניעת גישה או עיכובה.

כפי שניתן לראות בתרשים 2, בשנת 2016 נעשתה מגמה זו בולטת יותר. בשבעת החודשים הראשונים הגיש קצין הקישור האזורי מטעם משרד הבריאות הפלסטיני 14,452 בקשות עבור מטופלים עזתיים הזקוקים להיתרים ישראלים לצורכי טיפול רפואי מתקדם מחוץ לעזה. רק 70.4% אושרו, 6.8% נענו בסירוב ו-22.8% הנותרות לא קיבלו מענה, עובדה שאילצה את המטופלים להחמיץ את התור שנקבע להם. כמעט שליש ממגישי הבקשות היו

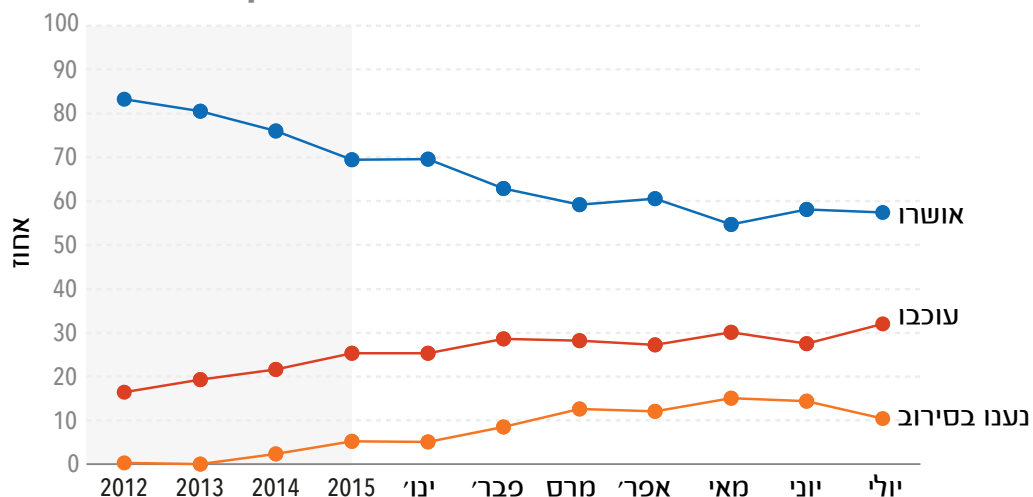
ילדים בני כחות מ-18, ו-15.7% היו בני יותר מ-60. כ-45.6% מכל מגישי הבקשות היו נשים.

גם ההגבלות על מלווים הורחבו ב-2016, אחרי שהרשויות הישראליות דרשו אבחון ביטחוני מחמיר יותר לבני לוויה בוגרים בני עד 55, ולא עד גיל 35, כפי שהיה נהוג קודם לכן. דרישה זו הגבירה את הקושי למצוא קרוב

מענה ישראלי לבקשות להיתרים עבור מטופלים (אחוזים)



מענה ישראלי לבקשות להיתרים עבור מלווים של מטופלים ינואר עד יולי 2016 לעומת ארבע השנים הקודמות

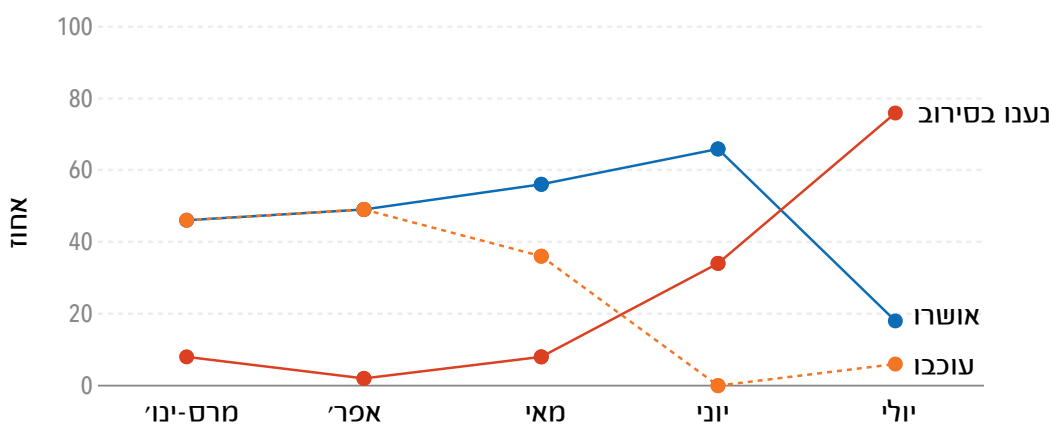


משפחה מדרגה ראשונה שיכול לשמש מלווה, במיוחד כשהמטופל הוא ילד קטן. מתוך 15,434 הבקשות שהוגשו ב־2016 עבור מלווים של מטופלים אושרו רק 60.4%, 11.2% נענו בסירוב ו־28.5% עדיין תלויות ועומדות.

כשמלווה נפסל ומטופלים נאלצים למצוא מלווה חלופי, ההליך הביטחוני עלול לקחת עד שלושה שבועות. במאי הנמיכו הרשויות הישראליות את ההגבלה על מלוות לנשים בנות 45. עם זאת, נתונים משני החודשים הקודמים אינם מצביעים על שיפור משמעותי בגישת מלווים (תרשים 3).

המשפט הבינלאומי דורש לאפשר גישת אנשי סגל בריאות של ארגונים הומניטריים, כזכות אדם בסיסית. ארגון הבריאות העולמי ממלא תפקיד חשוב בטיפול בבקשות להיתרים עבור עובדי בריאות הצריכים לעבור במחסום ארז, לרבות בקשות עבור אנשי סגל של

היתרי גישה של אנשי סגל בריאות הומניטרי אל עזה וממנה אפריל-יולי לעומת הרבעון הראשון של 2016



ארגון הבריאות העולמי, משרד הבריאות וארגוני בריאות בינלאומיים. בזמן האחרון ניכרה ירידה בגישה של אנשי סגל בריאות של ארגונים הומניטריים דרך מעבר ארז (תרשים 4). אף שמספר הבקשות התלויות ועומדות פחת, מאז מאי ניכרה עלייה חדה במניעת הגישה של עובדי בריאות, לכמעט שמונה מכל עשר בקשות. מהרשויות הישראליות לא התקבל הסבר בנוגע להידרדרות זו.

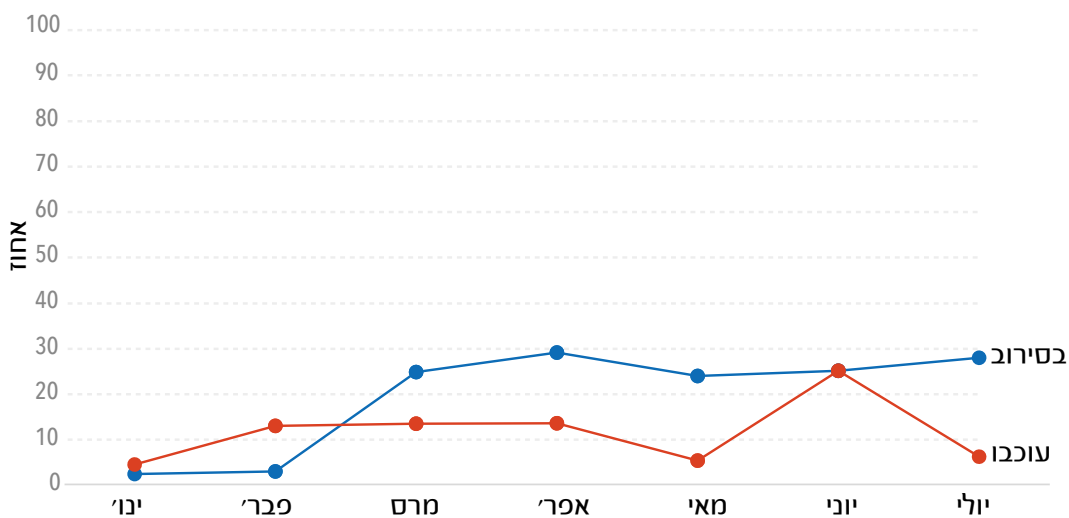
ירידה באישור היתרים עבור עובדים מקומיים של ארגונים בינלאומיים

מאז מעשי האיבה ב־2014, שיעור האישורים עבור עובדים מקומיים של האו"ם וארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים המבקשים לנסוע אל עזה וממנה בענייני עבודתם נותר נמוך, בעוד ששיעור היתרים הלא מטופלים ומשך הטיפול הממוצע נותרו גבוהים. אחת הסיבות לכך היא הגבלות על גישתם של בעלי תעודות זהות מזרח־ירושלמיות וישראליות לעזה, מאז יולי 2015, וגם הבדיקות המחמירות יותר - מאז 2016 - של בקשות של בעלי תעודות זהות עזתיות. למרות הציות למדיניות שהוחלה לאחרונה, המגבילה את מספר היתרים ומשכם (ראו לעיל), ממשיכים אנשי סגל הומניטרי להתמודד עם קשיים חמורים בהשגת היתרי יציאה מעזה, עובדה הפוגעת במאמצי תיאום.

מאז תחילת 2016 חלה עלייה מהירה במניעת היתרים מעובדי או"ם מקומיים שבסיסם בעזה, מ־3% בינואר ל־21% ביוני.

מאז תחילת 2016 חלה עלייה מהירה במניעת היתרים מעובדי או"ם מקומיים שבסיסם בעזה, מ־3% בינואר ל־21% ביוני. יותר ממאה בקשות להיתרים נענו בסירוב; מבין אלה, על 32 אנשי סגל או"ם וארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים נאסר להגיש שוב בקשה להיתר למשך 12 חודשים נוספים. משך הטיפול בהיתרים התארך מעשרים יום בממוצע ב־2015 ל־25 יום בממוצע ב־2016. כן גברו החרמות ההיתרים ומניעת הכניסה למעבר ארז. מאז תחילת 2016 החרימו רשויות ביטחון את ההיתרים המאושרים של לפחות שמונה אנשי סגל או"ם וארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים, לעומת שני היתרים שהוחרמו בכל שנת 2015.

יתרים שנענו בסירוב והיתרים תלויים ועומדים - סוכנויות או"ם 2016



עלייה במספר ההריסות בגדה המערבית בחודשים יולי-אוגוסט

בחודשים יולי ואוגוסט חלה עלייה חדה במספר ההריסות ברחבי הגדה המערבית. בפרק הזמן בן החודשיים הרשויות הישראליות הרסו, אילצו בני אדם להרוס או החרמו 177 מבנים בבעלות פלסטינית, גרמו לעקירתם של 267 פלסטינים וכגזעו באופנים אחרים במחיתם של 2,800 פלסטינים נוספים.

שמונה ממבנים אלה היו בתי משפחותיהם של פלסטינים שנחשדו בכיצוע או בסיוע לכיצוע מתקפות נגד ישראלים, ונהרסו לשם ענישה. מבנה נוסף, בניין בן שלוש קומות, נאטם ולאחר מהכן נהרס בדחפורים על ידי כוחות ישראלים במהלך מבצע מעצרים בכפר צוריף (נפת חברון). המבנים הנותרים, הממוקמים בשטח C ובירושלים המזרחית, נהרסו או הוחרמו בגין היעדר היתרי בנייה, שכמעט בלתי אפשרי להשיגם. בסך הכול נכגעו 42 קהילות ויישובים.

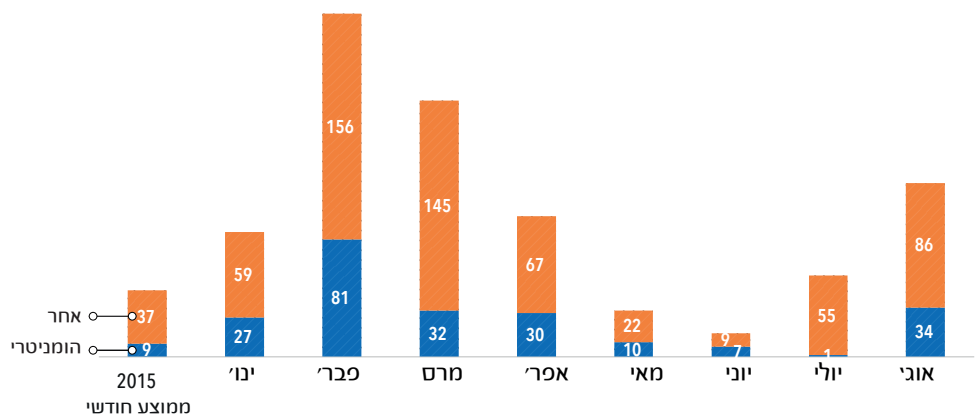
נתונים אלה באים בעקבות ירידה משמעותית בחודשים מאי ויוני, בחלקה בשל ההכרזה על עצירת הריסות למשך חודש הרמדאן. המספר הכולל של מבנים שנבחרו להריסה בשמונת החודשים הראשונים של 2016 היה 821, עלייה של 50% לעומת ההריסות בכל שנת 2015 (548).

מאז תחילת 2016 חלה עלייה מהירה במניעת היתרים מעובדי או"ם מקומיים שבסיסם בעזה, מ-3% בינואר ל-21% ביוני.

הידוק הסביבה הכופה סביב קהילות רועים

94 מן המבנים שנבחרו להריסה ביולי ואוגוסט היו ממוקמים בקהילות חלשות וכגיעות של בדואים ורועים בשטח C, ונהרסו או הוחרמו בנימוק של היעדר היתר. רובם של כ-30 אלף הפלסטינים החיים בקהילות כאלה חיים בצלה של סכנת העברה בכפייה, בשל סביבה כופה שיוצרת המדיניות הישראלית. מדיניות זו כוללת מניעת תכנון נאות שיאפשר לבני אדם לבנות באופן חוקי במקומות מושבם הנוכחיים, וההרס וההחרמה של בתים ומבני מחיה הנלווים אליה.

מבנים שנבחרו להריסה ב-2016, על פי סוג



בתקרית אחת ב־8 באוגוסט עקרו הרשויות הישראליות והחרימו צינור מים באורך קילומטר וגרמו נזקים לצינורות נוספים באורך 2,500 מטרים, שניתנו על ידי יוניצף במימון של תורם בינלאומי. החיבור נועד לספק מי שתייה לכמעט אלף בני אדם בחמש קהילות הסובלות ממחסור במים (חירבת ירזא וארבעה כפרים זעירים בקרבתה) וממוקמות בתוך שטח סגור לאימונים צבאיים ("שטח אשי") בצפון בקעת הירדן. זו התקרית השלישית מאז ינואר 2015 באזור זה שבה נבחרו להריסה פריטים הקשורים במים.

עלות המים המובלים בצינורות מרשתות מים היא כ־5 ש"ח למטר מעוקב (מ"ק), בעוד קהילות שאינן מחוברות לרשת המים משלמות למוכרים פרטיים המביאים את המים במכליות בין 20 ל־50 ש"ח למ"ק - המחיר תלוי באילוצי המרחק והגישה. בקהילות העניות ביותר רכישות מים עלולות להוות עד מחצית מההוצאה החודשית של כל משפחה.⁸

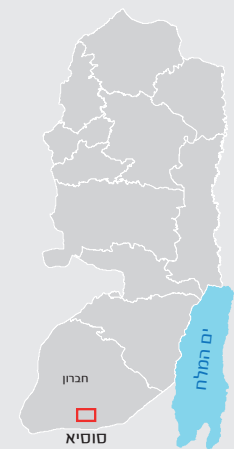
בתקרית נוספת, שהתרחשה ב־16 באוגוסט בקהילת הרועים גירת אל־חייל (נפת חברון), הרסו הרשויות הישראליות שבעה בתים, שמונה בתי שימוש, מחסה לבעלי חיים והחרימו מערביל בטון; במהלך התקרית נהרסו גם שלושה מכלי מים מפלסטיק (שלא נכללו ברשימה לעיל). שלושה מבתי השימוש נבנו במימון של תורם בינלאומי וניתנו על ידי ארגון הומניטרי. שבע משפחות, המונות 37 נפשות, בהן 16 ילדים, נעקרו כתוצאה מכך.

נגד כ־170 מבנים בסוסיא,
שמחציתם ניתנו כסיוע
הומניטרי, תלויים ועומדים צווי
הריסה שטרם יושמו.

המקרה של סוסיא

מעל קהילת הרועים סוסיא שבנפת חברון מרחף איום מוגבר של הריסות המוניות והעברה בכפייה, בעקבות החלטה שקיבלה מדינת ישראל ביולי 2016 לפרוש מן המשא ומתן עם עורך הדין של הקהילה על גורל הקהילה.⁹ המקרה תלוי ועומד בפני בג"ץ, והמדינה תגיש את עמדתה בדצמבר.

הכפר ממוקם בין ההתנחלות סוסיא מדרום למאחז מצפון. תושבי הכפר חוו גלי עקירה שונים. ב־1986 הכריזה ישראל את הכפר לאתר ארכיאולוגי וגירשה את כל תושביו, וכעבור שנים אחדות הקימה באותו מקום את המאחז הצפוני. רוב מי שעברו להתגורר באתר הנוכחי חוו הריסות המוניות ב־2001 וב־2011, בנימוק של היעדר היתרי בנייה.



נכון לעכשיו תלויים צווי הריסה נגד כ־170 מבנים בכפר הנוכחי, שמחציתם ניתנו כסיוע הומניטרי. תוכניות מתאר שהגישו התושבים לרשויות הישראליות, ואשר יאפשרו מתן היתרי בנייה, נפסלו שוב ושוב. בשנים האחרונות עתרה עמותת מתנחלים לבית המשפט העליון לזרז את יישומם של צווי ההריסה.

להתנחלות סוסיא, לעומת זאת, ניתנה תוכנית מתאר נדיבה המביאה בחשבון פיתוח עתידי של דיור ותשתיות. ואילו המאחז, שהוקם ללא היתר ותוך הפרה של החוק הישראלי, חובר לרשתות החשמל והמים. אלימות והפחדה שיטתיות מצד מתנחלים מגבילות או מונעות כליל את גישתם של תושבי סוסיא לכשני שלישים מהשטחים החקלאיים ושטחי המרעה של הקהילה.

מאז תחילת 2016 הרסו הרשויות הישראליות או החרמו בסך הכול 222 מבנים ופריטים שניתנו כסיוע הומניטרי, רבים מהם כמענה להריסות קודמות. נתון זה גדול פי שניים ויותר מהנתון לשנת 2015 כולה.

ירושלים המזרחית: מספר שיא של הריסות ב־2016

ביולי ובאוגוסט נהרסו חמישים מבנים בתחומי הגבול המוניציפלי של ירושלים כפי שהוגדר על ידי ישראל, בהם שלושה מבנים שנהרסו על ידי בעליהם לאחר שהוצאו נגדם צווי הריסה. נתון זה מביא את מספר ההריסות מתחילת השנה ל־128, המספר הגבוה ביותר בכל שנה שלמה מאז 2009, השנה שבה החל משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים לנהל תיעוד שיטתי של מדד זה. מחצית מהמבנים שנבחרו להריסה מאז תחילת 2016 היו מבני מגורים, בהם 21 בתים מאוכלסים שהריסתם גרמה לעקירתם של 124 בני אדם, ו־43 שלא היו מאוכלסים או שעדיין היו בבנייה; המחצית הנותרת היו מבנים מסחריים ומבנים המשמשים למחיה.

התקרית הגדולה ביותר, שבה נהרסו 15 מבנים, התרחשה ב־26 ביולי בחלק של הכפר קלנדיה השוכן בגבולות המוניציפליים של ירושלים, אף שגדר ההפרדה מנתקת אותו מיתר העיר.¹⁰ זו תקרית חריגה, משום שבשנים האחרונות נמנעו הרשויות הישראליות מביצוע הריסות באזורים מוניציפליים בין גדר ההפרדה לקו הירוק, נוהג שהוביל לכנייה נרחבת ובלתי מבוקרת למגורים. עדיין לא ברור האם ההריסות בקלנדיה היו חריג מבודד, או שהן מייצגות את תחילתו של שינוי מדיניות. פלסטינים המתגוררים באזורים אלה ממשיכים לשלם מיסים עירוניים, אף שהתשתיות, המשאבים והשירותים הציבוריים שהם מקבלים ירודים באופן משמעותי או שכלל אינם קיימים.

ההריסות בירושלים המזרחית
באוגוסט מביאות את מספר
ההריסות מתחילת השנה ל־28,
המספר הגבוה ביותר בכל שנה
שלמה מאז 2009.



תוכנית המענה ההומניטרי לשנה זו סובלת מתת־מימון חמור, הפוגע בהתערבויות חיוניות

נכון לאמצע אוגוסט סבלה תוכנית המענה ההומניטרי לשטח הפלסטיני הכבוש לשנת 2016 מתת־מימון חמור, הן באחוזים (32 לעומת 50) והם במונחים מוחלטים (183 מיליון דולר לעומת 355 מיליון דולר) בהשוואה לתוכנית המענה ההומניטרי לשנת 2015. כמעט 90% מהכספים שהתקבלו הועברו לסוכנויות או"ם, עובדה שהותירה מיזמים של ארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים ועמותות מקומיות בחסר מימון משמעותי. ניתן לייחס זאת, ולו באופן חלקי, להאטה בכלכלה העולמית ולמספר משברים מרכזיים, במיוחד במזרח התיכון, שהגבירו את הלחץ על תקציבים הומניטריים.

אף שתוכנית המענה ההומניטרי לשטח הפלסטיני הכבוש חולקת רבים מהמאפיינים של פעילויות אחרות ברחבי העולם, בשטח הפלסטיני הכבוש אלה מתבצעות בהקשר ייחודי - משבר הגנה ממושך הנובע מפגיעתו של כיבוש צבאי המצוי כעת בשנתו החמישים. ההשקה המקומית של תוכנית המענה ההומניטרי הייתה בפברואר, ובשנת 2016 היא מתוכננת לספק לאחד מכל שלושה פלסטינים תמיכה בדמות צורה כלשהי של סיוע הומניטרי.¹¹ היא כוללת 206 מיזמים בעלות של 571 מיליון דולר, סכום נמוך ב־19% מהסכום המבוקש לשנת 2015. בתוכנית משתתפים 79 ארגונים: 12 סוכנויות או"ם, 36 ארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים ו־31 עמותות מקומיות. כשליש מהמימון המבוקש מוגדר "בקדימות עליונה" כדי לסייע ולהנחות להיכן יש להקצות תחילה משאבים מוגבלים. יותר מ־65% מהמימון המבוקש מיועדים עבור עזה. נקודת המבט המגדרית שולבה בכל המטרות של תוכנית המענה ההומניטרי ובכל האסטרטגיות של כוחות המשימה השונים, כדי להבטיח הגנה לכלל האוכלוסייה הנפגעת והגשה יעילה והוגנת של סיוע הומניטרי.

מיזמים בקדימות עליונה נפגעו במיוחד

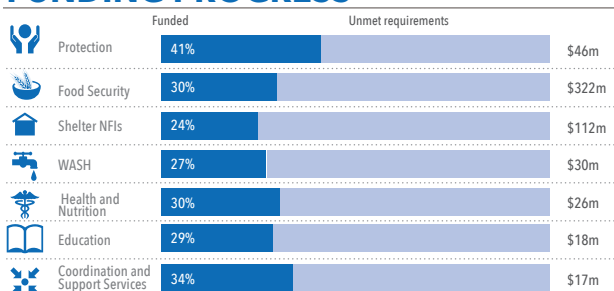
רק 16% מהכספים המבוקשים למיזמים "בקדימות עליונה" התקבלו. אף אחד מהמיזמים שמומנו עד עכשיו במסגרת כוח המשימה לענייני חינוך אינו מטפל בפעילויות בקדימות עליונה. בדומה לכך לא התקבל גם מימון לכוח המשימה לענייני בריאות ותזונה עבור התערבויות חיוניות המיועדות לספק לכמיליון בני אדם ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש

נכון לאמצע אוגוסט סבלה תוכנית המענה ההומניטרי לשטח הפלסטיני הכבוש לשנת 2016 מתת־מימון חמור לעומת שנת 2015.

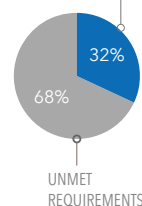
2016 FUNDING ANALYSIS To mid-August 2016



FUNDING PROGRESS



FUNDED REQUIREMENTS



גישה לשירותי בריאות חיוניים. כוח המשימה לענייני מחסה ופריטים שאינם מזון לא קיבל מימון למענה להריסת מבנים חקלאיים - שהוגדר כתחום בקדימות הומניטרית עליונה - עובדה המעמידה בסכנה משקי בית כגיעים בשטח C.

באחוזים, המימון המועט ביותר (22%) התקבל עבור כוח המשימה לענייני מחסה - 27 מיליון דולר, המותירים פער של 85 מיליון דולר. כוח המשימה לענייני ביטחון תזונתי קיבל את המימון הרב ביותר במונחים מוחלטים (97 מיליון דולר). עם זאת, פער המימון נותר גבוה, במיוחד לפעילויות תמיכה בחקלאות ובמחיה, ועדיין דרושים 224 מיליון דולר ליישום פעילויות ביטחון תזונתי ליתר השנה. הפגיעה הכוללת של החסר במימון עלולה לגרום לכשל במתן סיוע במזון ו"מזומן תמורת עבודה" ל-1.4 מיליון פלסטינים הסובלים מחוסר ביטחון תזונתי, ועקב כך להגביר את הסיכון לעלייה בחוסר הביטחון התזונתי ולהידרדרות בדפוסי צריכת מזון.

הפחתת המימון עבור תוכנית המענה ההומניטרי לשטח הפלסטיני הכבוש מגבילה את יכולתה של הקהילה ההומניטרית ליישם מספר התערבויות קריטיות, ולהיענות לצרכים הומניטריים, הנותרים קריטיים. בהיעדר התחייבויות לתרומות נוספות יאלצו ארגונים לצמצם פעילויות במחצית השנייה של 2016, מהלך שפגיעתו תורגש בכל המגזרים ההומניטריים ברצועת עזה ובגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית.

הערות

1. המסמך "נוהל השתקעות תושבי איו"ש ברצועת עזה, דצמבר 2010", שנמסר לארגון גישה באפריל 2012, פותח במלים כדלקמן: "בשנת 2006 הוחלט על מדיניות בידול בין איו"ש ורצ"ע, זאת לאור עליית החמא"ס לשלטון ברצ"ע. המדיניות הנהוגה כיום היא צמצום המעברים בין האזורים".
2. שם הילדה שונה.
3. סקירה כללית, צרכים הומניטריים, דצמבר 2015.
4. פעילות המעברים סביב עזה, עדכון חודשי, יולי 2016.
http://www.ochaopt.org/sites/default/files/gaza_crossing_-_july_2016_d2_copy.pdf
5. מקור: המשרד לעניינים אזרחיים בעזה.
6. מקור: המשרד לעניינים אזרחיים בעזה. לדברי ארגון גישה, היתריהן של שתיים מתוך ארבע הנשים בלבד שקיבלו היתרי BMC בוטלו. עדכון חודשי יולי.
7. מקור: לשכת המסחר בעזה.
8. ראו משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים, מעקב הומניטרי, יולי 2016, עמי 7.
9. לחומר רקע נוסף ראו משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים, "סוסיא: קהילה בסכנה מיידית של העברה בכפייה", יוני 2015.
10. שניים מהמבנים בכפר קלנדיה היו בשטח C והנותרים היו בתחום המוניציפלי של ירושלים.
11. לקריאה מקובנת של גרסאות מלאות של תוכנית המענה ההומניטרי והסקירה הכללית של צרכים הומניטריים שעליה היא מושתתת ראו: <http://www.ochaopt.org/qcap.aspx?id=1010132&page=1>